

Sak 27/22 - «Vikingtidsmuseet på Bygdøy» - prosjektrapport LIV til KHM's styre 28. oktober 2022

I perioden fra styremøtet 30. september 2022 til 17. oktober 2022 har arbeidet i VTM-prosjektet hatt særlig fokus på følgende saker:

- Byggeprosjekt, Brukerutstyr (BUT) og Safeguarding of objects (SGO)
- Aktiviteter i Utstillingsprosjektets delprosjekter

I. Byggeprosjektet, Brukerutstyr (BUT) og Safeguarding of objects (SGO)

Byggeprosjekt – status, brukerinvolvering og kostnadsutvikling

På bakgrunn av at Statsbygg (SB) tidligere har varslet at foreliggende planer ikke lar seg realisere innenfor vedtatt kostnadsramme, bestilte Kunnskapsdepartementet (KD) 6. mai en rapport som viser hvilke grep som er nødvendige for å gjennomføre prosjektet innenfor kostnadsrammen som Stortinget har sluttet seg til, og at det ev. synliggjøres opsjoner som viser hva mer man kan oppnå ved å øke rammen noe. Statsbygg og UiO har samarbeidet om arbeidet med bestillingen fra KD og leverte endelig rapport og tilhørende dokumenter 9. juni. Prosjektet mottok 30. juni et foreløpig oppdragsbrev fra KD som gjelder frem til Stortinget har vurdert prosjektet på nytt og eventuelt fastsatt ny kostnadsramme. SB er bedt om å starte grunnarbeidene, og å gjennomføre en oppdatert usikkerhetsanalyse av hele prosjektet. Kostnads og usikkerhetsanalyse ble levert KD 7. oktober. Denne rapporten viser at usikkerheten er noe redusert siden juni, men at kuttene i prosjektet har hatt noe mindre økonomisk effekt enn vurdert i juni og SGO-prosjektet har økt basiskalkyle siden juni. Totalt er kostnaden vurdert omtrent som i juni (noe høyre). Det er bekymringsfullt at rapporten indikerer at ferdigstillingen er vesentlig forsinket med prøvedrift i K1 2027 og ferdigstilling K3 2027. Kostnads og usikkerhetsanalysen skal kvalitetssikres av ekstern kvalitetssikrer (Atkins) som skal levere rapport innen 21. oktober. Oppstart grunnarbeider er forsinket, oppstart er nå satt til 3. januar 2023. For videre planlegging av prosjektet skal det tas utgangspunkt i alternativet VTM2 fra rapport levert 9. juni, med et tillegg på 50 mill. kr. KD har tidligere fått innspill fra både UiO og ekstern kvalitetssikrer om å se på styring og organisering av prosjektet. KD har meddelt at de kommer tilbake til hvordan dette følges opp. SB har meddelt at de har justert sin interne styringslinje og etablert et prosjektstyre, som er supplert med eksterne ressurser, med sikte på erfaringsutveksling og faglige diskusjoner.

SB og UiO er enig i hvilke kutt fra VTM2 som skal tas tilbake og dekkes av de ekstra 50 mill. kr. Dette er besluttet av KD.

SB har invitert UiO til brukergjennomganger i slutten av september og begynnelsen av oktober for å gå gjennom mer i detalj hva VTM2 inneholder. UiO/KHM har påpekt viktigheten av at kutt i prosjektet er reversible så at de kan tas tilbake senere. Det vil senere i høst, når det er tydeligere hva som ligger i VTM2, bli jobbet videre med å gruppere kutt til opsjoner som kan søkes finansiert på andre måter. UiO/KHM har mottatt en oversikt over når de ulike kuttene må besluttes å tas tilbake hvis de skal kunne komme inn i

prosjektet. Flere av disse tidspunktene kommer veldig raskt på, hvilket utfordrer KDs bestilling til prosjektet om at det skal legges til rette for at opsjoner kan gjennomføres senere i prosjektgjennomføringen.

KHM har etterlyst en helhetlig ROS-analyse i tråd med anbefalingen til ekspertutvalget, «Risk assessment moving of historical Viking Ships from Bygdøy» (mars 2012), og som også er påpekt av ekstern kvalitetssikrer i KS2-rapport fra september 2018. KD har også støttet en slik helhetlig ROS-analyse. Dette arbeid er nå startet opp av SB og ekstern rådgiver, men er dessverre ikke kommet langt nok for å være med i grunnlag for usikkerhetsanalysen og kvalitetssikring av denne.

Forslag til Statsbudsjett ble lagt frem 6. oktober med følgende omtale av VTM i proposisjon fra KD: «Det blei gitt startløyving til rehabilitering og utbygging av Vikingtidsmuseet i 2020. I starten av 2022 varsla Statsbygg om at dei eksisterande planane ikkje kan bli realiserte innanfor kostnadsramma, og det har vore nødvendig å gjere endringar i gjennomføringa av prosjektet, jf. omtale i Prop. 115 S (2021-2022). Nokre av løysingane i prosjektet er tekne ut, og det reduserer kostnadene med om lag 250 mill. kroner. Eit arbeid er i gang for å berekne og kvalitetssikre kostnadsramma for det reviderte prosjektet på nytt, og regjeringa vil kome tilbake til Stortinget med forslag til ny kostnadsramme. For å unngå unødvendige forseinkingar i prosjektet har regjeringa gitt Statsbygg klarsignal til å gå i gang med gjennomføringa av prosjektet, avgrensa til nødvendig grunnarbeid og sikring av objekt, før Stortinget har vedteke ny kostnadsramme.»

Saken rundt finansiering og fremdrift i byggeprosjektet følges tett av museumsledelsen, UiO-ledelsen og VTMs prosjektledelse hos både KHM og Eiendomsavdelingen.

Alle andre prosesser med strukturert brukerinvolvering i videre prosjektering og detaljering er satt på vent. Det er satt fokus på å få i gang disse prosessene så snart som mulig etter at arbeider med usikkerhetsanalyser og ekstern kvalitetssikring er ferdigstilt.

Brukerutstyrsprosjekt (BUT)

Videre planlegging av de ulike arbeidspakkene i BUT gjøres med fokus på å prioritere utstyr i de områder som ligger inne i byggeprosjektet iht. alternativ VTM2. Det betyr at det vil være utstyr til noen områder (f.eks. gjenstandsbehandling, kontorer, auditorium, kino, særutstilling, undervisnings- og aktivitetsområder) som må finansieres som del av ferdigstilling av de arealene som er råbygg i VTM2.

Det pågår forhandlinger med prekvalifiserte leverandører for leveranse av montere. Konkurransen er planlagt avsluttet i desember 2022. Det pågår møteserier der UiO/KHM er involvert for avklaring av byggingtegrert AV-utstyr. Det planlegges utlysning for leverandør til wayfinding.

Safeguarding of objects (SGO)

Prosjektet omfatter relokalisering av de gjenstander som kan flyttes til Økern, sikring av alle gjenstander som blir på VSH under bygging, digital dokumentasjon av gjenstander, flytting av skip, sleder og vogn inn i nytt bygg, samt etablering av nye støttesystemer. Prosjektet er delt i to, men KHM har det overordnede ansvaret for samlingens sikkerhet i begge prosjektdelene. Statsbygg har gjennomføringsansvar for sikring

av skip, sleder og vogn (SGO-SB), mens KHM har gjennomføringsansvar for resterende gjenstander på Bygdøy (SGO-KHM).

Melding fra KD relatert til stopp i byggeprosjektet under våren var at pågående midlertidig sikringsarbeid av skip og sleder fortsetter som planlagt.

SGO-SB: Delprosjektet er forsinket. Flytting av sleder er planlagt i månedsskiftet oktober/november og planen er at alle skipene er satt på rigg medio desember. KHM har meldt bekymring til SB om at prosjektstyringen ikke er tilfredsstillende. SB har styrket prosjektledelsen i SGO-SB med ny prosjektleder, Reidar Søbstad.

SGO-KHM: Delprosjektet relokalisering av fjerdefløy ble avsluttet i vår innenfor tid og kostnad. Arbeidet med å revidere og dokumentere fortsetter i magasin på Økern.

II. Arbeid i Utstillingsprosjektets delprosjekter

Utstillingsprosjektet orienterte om status og planer i prosjektråd 28. september. Nedenfor følger en kort oppsummering av hovedaktivitetene i Utstillingsprosjektets delprosjekter.

Utstillinger

Dette delprosjekt arbeider med de permanente utstillingene, særutstillinger og et spesielt tilbud for barn og unge – «Den store vikingreisen». Arbeidet er per nå organisert i åtte arbeidsgrupper.

1. Faginnhold / publikasjoner: Arbeider med videreutvikling av synopsis, utvikling av forskningsoversikter og utarbeidelse for plan for utgivelse av faglige publikasjoner. Det arbeides med å ferdigstille totalt ca. 60 forskningsoversikter til våren 2023. Arbeidet skjer i tett samarbeid mellom prosjektet og andre fagressurser hos KHM og UiO i øvrig, samt i tett samarbeid med prosjektets internasjonale referansegruppe på faglig innhold.
2. Gjenstandsutvalg: Utarbeider gjenstandslistene og har startet opp prosess med klargjøring av gjenstander. Prosess med digital dokumentasjon (foto og 3D-skanning) og konserveringsklargjøring vil pågå gjennom hele gjennomføringsfasen. Det er gjennomført intervjuer for å ansette ytterligere en ressurs for 3D-dokumentasjon og kandidater er innstilt til tilsetningsråd 13. oktober.
3. Den store vikingreisen: Anskaffelse av leverandør for detaljering, produksjon har vært gjennom prekvalifiseringsfasen og det pågår nå forhandlingsmøter med prekvalifiserte leverandører. Inngåelse av kontrakt (verdi 18,4 mill. kr.) er utsatt noe (til november) og oppstart utsatt til våren 2023, da det passer bedre med den totale fremdriften i Utstillingsprosjektet. Det arbeides med ny organisering for styring av de neste fasene (detaljering, produksjon og installasjon), da prosjektkoordinator slutter i oktober.
4. Teknisk rammeverk: Det er etablert en ny gruppe i samarbeid med USIT som ser på det teknologiske rammeverket for utstillingene. Hovedfokus pt er å beskrive strukturen på databaser som skal brukes som basis for VTMs content management system (CMS) og samhandling med museets eksisterende databaser.
5. Innholdskoordinerer: Arbeidsgruppe som koordinerer innhold opp mot leverandør av permanente utstillinger. Fokus på koordinering av gjenstandslistene og definisjon av teksthierarkier.
6. Brukerinvolvering bygg/BUT: se om bygg og brukerstyr under kap. 1.

7. CT-skanner: Finansiering er uavklart (ca. 20 mill. kr. inkl. mva.). Det er sendt søknad til universitetets infrastrukturmidler.
8. Monteranskaffelse: Deltagelse i BUT-prosjektet og forhandlinger med monterleverandører.
9. Koordinering og oppfølging av konseptuell design for permanente utstillinger: Har vært kick-off med leverandør Ralph Appelbaum og Tamschick Media+Space, med bred involvering fra Utstillingsprosjektet. Designteamet jobber tett sammen med delprosjekt utstilling gjennom hele høsten. Ferdigstilling av fasen med konseptuell design er planlagt til mars 2023.

Formidling, aktiviteter og sideprogram

Det fokuseres på å beskrive et fundament for didaktikk og læring, samt en strategidokument for formidlingsvirksomheten. I tillegg jobbes det med de leveransene som i størst grad påvirker bygget, og spesielt på de delene som har med nybygg å gjøre (strategi og konsept for undervisnings- og aktivitetsområdet, samt konsepter for digital formidling koblet til laboratoriene og skannerrom). Delprosjektet skal i gjennomføringsfasen i hovedsak arbeide med:

- Formidling i foajé, museumspark og indre gårdsrom
- Formidling i laboratorier, skanning og eksperimentområde
- Formidling i auditoriet
- Digitale besøks guider
- Formidlingsløsninger på nett
- Skoleprogram
- Aktiviteter og faglige arrangementer
- Formidling på fysiske arenaer utenfor museet og i samarbeid med partnere

Kommunikasjon og kommersielle tilbud

Prosjektbeskrivelse under utvikling. Filmkonsulentene AS er valgt som leverandør for å produsere en promofilm for VTM med planlagt ferdigstilling i desember. Det jobbes sammen med Bleed AS for å utvikle en animasjon som skal brukes i kommunikasjonsøyemed for å forklare arbeidet med sikring og flytting av skip. Det pågår løpende arbeid med kommunikasjon og informasjon om prosjektet. Delprosjektet skal i gjennomføringsfasen i overordnet arbeide med:

- Kommunikasjon og informasjon (internt og eksternt)
- Markedsføring
- Arrangementer og kommersielle satsninger
- Billettsalg
- Butikk / produktutvikling
- Kafé & Restaurant

Forskningscenter og laboratorier

Delprosjektet følger opp grensesnitt mellom VTM-prosjektet og det faglige programmet for forskningscenter VTM, samt følger opp videre utvikling av program for formidling av forskningscenterets aktiviteter og resultater og for forskningscenterets bruk av forskningslaboratorier og interaksjon med publikum.

Delprosjektet fokuserer nå på utvikling av en oversikt over aktiviteter i laboratorier og skannerrom. Rapport ferdigstilles i september. Det planlegges en reise til Imperial War Museum i Duxford for å hente inn erfaring hvordan de arbeider med laboratorier tilgjengelige for publikum.

Eablering av driftsorganisasjon

Under oppstart. Avventer avklaring på overordnet driftsmodell fra UiO/EA. Denne prosessen gjennomføres ved en rekke workshops, ledet av UiO/EA. Denne prosess ble utsatt i avvente avklaring på fremdrift på byggeprosjektet, men er nå startet opp igjen og planlagt ferdigstilt i desember. KHMs delprosjekt skal i gjennomføringsfasen overordnet arbeide med:

- Driftskonsept for utstillinger, formidling, og arrangementsvirksomhet
- Driftskonsept for serveringsvirksomhet
- Driftskonsept for butikkvirksomhet
- Forretningsmodell for B2B kunder
- Prisstrategi for entré/billetter
- Utarbeidelse av bemanningsplan og etablering av driftsorganisasjon
- Utrede og avklare behov for finansiering av driften
- Formalisering av samarbeid med partnere og leverandører, herunder driftsavtaler, kommersielle partnere og andre samarbeids- og eventuelle leieavtaler.

III. VTM-prosjektets møter/reiser september 2022 – oktober 2022.

Følgende møter/reiser har vært gjennomført i perioden:

- Et (1) møte i *Prosjektrådet* (VTM-prosjektets høyeste organ med repr. fra SB, UiO, KHM og departementene).
- To (2) møter i *Kontaktforum* (felles koordineringsorgan SB, UiO/EA og KHM for VTM-prosjektet).

Det er løpende virksomhet i KHMs egen prosjektorganisasjon; koordineringsgruppen, delprosjektgrupper og særmøter tilknyttet de ulike aktiviteter i delprosjektgruppene.

Det har i perioden ikke vært holdt møter i *UiOs styrings- og koordineringsgruppe for VTM-prosjektet* eller i *KHMs styringsgruppe for VTM-prosjektet*.